

werken, eerder was men daar ietwat huiverig voor, ook omdat men vermoedde dat er tussen de Belgische en de Franse generale staf meer contact was dan de buitenwereld aannam. De Belgische militaire attaché in Den Haag, kolonel Diepenrijckx, kon medio september de opstelling van het Nederlandse leger aan Brussel berichten¹ – veel meer dan die opstelling vernam hij, schijnt het, niet. De Fransen vernamen aanvankelijk in het geheel niets.

Nu vermeldden wij al eerder, dat (als uitvloeisel van het november-alarm) op zondag 19 november ten huize van minister van Kleffens door de generale staf stukken afgegeven waren, bestemd voor de regeringen van België, Frankrijk en Engeland – stukken die verzegeld opgelegd moesten worden bij onze gezantschappen in Brussel, Parijs en Londen. Zij bevatten een schets van het krijgsbeleid dat generaal Reynders bij een Duitse aanval wilde volgen alsmede een opsomming van de militaire hulp waar Nederland dan prijs op stelde, dat alles in de vorm van een memorandum. Majoor Wilson had die memoranda opgesteld, hem gaf generaal Reynders strikte opdracht, er met niemand over te spreken²; contacten met het buitenland, strekkende tot coördinatie van het krijgsbeleid, werden door de generaal die een zeer formalistische opvatting had van de neutraliteitspolitiek, met klem verboden.

Dat verbod kon hij wel uitvaardigen, maar het was hem onmogelijk, op de naleving controle uit te oefenen. Welnu, de Nederlandse militaire attaché in Parijs en Brussel, overste D. van Voorst Evekink, trok zich van dit verbod niets aan. De overste bezat uitstekende contacten met de Franse generale staf en vooral ook met zijn Belgische collega in Parijs, die door de Franse staf nauwkeurig ingelicht werd. Hij beseftte dat op het moment waarop de Duitsers zouden aanvallen, voor werkelijke coördinatie geen tijd meer zou zijn: men moest *tevoren* coördineren of men kon het beter nalaten. Niet zodra ontving hij dan ook van de gezant te Parijs het door majoor Wilson opgestelde memorandum, of hij maakte de brief open, las het memorandum door en vernam dus ook van de plannen tot verdediging in de Peel-Raamstelling. Waanzin! Kort tevoren had hij van zijn Belgische collega vernomen, dat de Geallieerde opperbevelhebber, generaal Gamelin, zou hij ooit België en Nederland te hulp moeten snellen, geen moment van plan was, in Noord-Brabant verder oostelijk te gaan dan de buurt van Breda; de Peel-Raamstelling zou dus volledig in de lucht komen te hangen.

Wat te doen?

De overste reisde naar Den Haag, had daar op 25 november een bespreking met de ministers Dijxhoorn en van Kleffens door wie hem, aldus de overste,

¹ R. van Overstraeten: *Albert I-Léopold III*, p. 364-65. ² J. J. C. P. Wilson, 30 nov. 1955.